

K. Suom. Kaun.

HELSINKI

SANA

KALEVALAN PÄIVÄNÄ

28. 2. 1921

EINO LEINO

MATTI ÄYRÄPÄÄLLE OMISTETTU

Tuhansin tähtösin katselee kaikkeuden taivas sen kansan kohtaloita, jonka tietäjillä oli aikoinaan tuo tähtilaivaiden tuntu ja siinä seijastunut näkemys:

»Yksin meillä yöt tulevat,
yksin päivät valkenevat,
yksin syntyi Väinämöinen.»

Tuhannet yksilöt ovat senjälkeen syntyneet, sadat sukupolvet saartuneet, suurtuneet ja kulkeneet kumpuihinsa. Mutta yhä vieläkin pitää paikkansa kansanrunon rohkea ajatus miehestä, joka syntyi Pohjan yön yksinäisten tähtien alla, elämän riemuun ja murheeseen, mutta ei muille tilintekoon velkapäänä kuin

kenties kuolemantuntonsa oudoille tunnuille ja omalle iäiselle itselleen. Se oli vanha Väinämöinen. Se oli suuri Suvannon sulho, Väinän ja vesien herra, tuon ikisiittävän, ikisyntyttävän alkumeren ajatusjumala, joka aina liikkuvana, alati läikähtelevänä voi vain oman myrskynsä saavuttamassa tyyneydessä, oman mahtinsa maininkien kauniissa katselossa joskus joutaa ja soutaa, telkäksi tekeytyä, haahkana haaveilla, kajavana kaikua ja lempeän iltapilven ruskossa levähtää.

Niin soisin myöskin Suomen kansansielun olevan.

»Harvoin yhtehen yhyimme,
saamme toinen toisihimme.»

Mitä ne lauloivat isämme kirvesvarilta vuollesansa? Mitä ne opettivat äitimme väätessänsä värttinätä? Mitä se suuren Arhipan isä saneli syrjäisen kalasaaren nuotiolla, ennen Elias Lönnrotin sinne saapumista, aikana autuaamman esipolven? Eiköhän sitä samaa oppia, joka on aina soinut tämän rakkaan ja rajatonta kauneudenkaipuuta hehkuvan, oman ja onnettoman heimon kanteleesta, milloin ilkuvirtenä viriten, milloin koivun valituksena vaikertaen, taas immen hapsena iloiten, käen kultana hopeisissa hongikoissa kukahellen? Tuota virttä vienon Maa-emosen:

»Minä kylvän, kyghättelen
Luojan sormien lomitse,
käen kautta kaikkivallan.»

Arvannet oman tilasi, annat arvon toisellekin. Kansallisuutemme syvimmistä sydänjuurista puhkeaa

myös sen puhtain ja kansainvälisin ajatus, joka juuri on saanut täydellisimmän kauneus-ilmaisunsa Kalevalassa. Heimoista yhteiseen suomalaiseen henkisyys-teen, kansallisuuksista kansakuntaan, kansakunnista ihmiskuntaan!

Siksi on myöskin näiden rivien kirjoittajalla tänä Kalevalan päivänä v. 1921 ennen kaikkea Suomen kansalle sydämellään sanottavaa: Ole ylhäinen! Yhdisty! Paneudu parhaisiin juhlavaatteihisi! Suurin hetkesi on tullut. Karta pikkuriitoja! Tee niin jo omassa keskuudessasi! Mutta tee niin varsinkin siinä kansojen vartiopalveluksessa, jonka tarkoitus on turvata kotien rauhaa ja temppelien pyhää tulta! Ole ylhäinen! Aateluus velvoittaa! Isäimme ja äiteimme muisto kutsuu meitä suureen sunnuntaihin!

»En ole opissa ollut,
käynyt mailla mahtimiesten»,

mutta kuulen sittenkin, kuinka ajan torvet loitottavat, mitä Elias Lönnrot miettii ja nuorempien, nousvampien Väinämöisten äidit synnytystuskissaan vääntelehtii. Sitä ne tarkoittavat ajan parhaat henget, sitä ne aavistelevat ajan tietäjät iänikuiset, urhot hyyssä ja jäässä, vanhuuden talvessa, mutta ihmis-aatteen ainaisen nuoruuden seppel kulmillaan. Mekin olemme vanha kansa. Mutta vasta ihmiskunnan yleiseen kulttuuriin yhtyen me saamme kulmillemme sen kuolemattomuuden leiman, joka meidät lyö ritareiksi pohjantähden alla.

Silloin voimme me hyvällä omallatunnolla Kalevalan kanssa, vieläpä hymysuin sen ihanimpia säkeitä hyristen, virtemme virittää:

»Läksi puut ylenemähän,
vesat nuoret nousemahan,
kasvoi kuuset kukkalvat,
lautui lakkapäät petäjät,
nousi koivupuut noroilla,
lepät mailla leyhkeillä,
katajat karuilla mailla,
tammel virran vieremillä.»

4 38264